

2. ความเป็นมาของการจัดตั้ง “สหกรณ์อิสลาม”

สหกรณ์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน การแบ่งประเภทของสหกรณ์จะแบ่งแยกโดยยึดวัตถุประสงค์หลักเท่านั้นที่เป็นกฎเกณฑ์ในการแบ่งแยกประเภทสหกรณ์ เพราะว่า สหกรณ์เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการอันดีเป็น (need) อย่างเดียวกันหรือเหมือนกัน เพื่อร่วมกันดำเนินธุรกิจหรือวิสาหกิจบนพื้นฐานของการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์อิสลามไม่ได้ถูกจัดแบ่งออกสหกรณ์ประเภทใหม่แต่อย่างใด เป็นแต่เพียงรูปแบบการดำเนินธุรกิจเท่านั้นที่มีความแตกต่างจากสหกรณ์ในรูปแบบอื่น ๆ ในส่วนของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เท่านั้น สืบเนื่องจากการที่ชาวมุสลิมที่เคร่งครัดในศาสนาและเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีมักมีปัญหาการเข้าถึงเงินทุน จึงมีจำนวนไม่น้อยที่หลีกเลี่ยงการใช้บริการทางการเงินที่มีดอกเบี้ย เนื่องจากดอกเบี้ยซึ่งส่วนหนึ่งของบริการทางการเงินในปัจจุบัน ไม่เป็นที่อนุมัติตามกฎหมายอิสลาม จึงได้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินปลอดดอกเบี้ยหรือการเงินที่สอดคล้องกับอิสลามในหลายประเทศทั่วโลก สถาบันการเงินอิสลามให้บริการทางการเงินทางเลือก เช่น ซื้อมือวาง (murabahah) การร่วมทุนหรือหุ้น (musharakah) การร่วมลงทุน (mudarabah) และการเก็บรักษาทรัพย์ (wadiah)

จึงเกิดแนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์อิสลามขึ้น เนื่องมาจากประชากรชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามโดยส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตตามหลักการอิสลาม ดังนั้น ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน ก็ย่อมที่จะต้องปฏิบัติเป็นไปตามวิถีมุสลิมอย่างสอดคล้องกับหลักการอิสลามที่กำหนดไว้ การให้บริการเงินในรูปแบบของอิสลามขนาดย่อม จึงทำให้ชาวมุสลิมที่มีฐานะยากจนสามารถเข้าถึงการบริการทางการเงินที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายอิสลาม (ชะรีอะฮ์) โดยกลุ่มนักคิด นักวิชาการอิสลาม ผู้นำศาสนา และประชาชนบางกลุ่ม จึงได้ระดมความคิดเห็นในการจัดตั้งองค์การทางการเงินตามระบบอิสลาม เพื่อเป็นช่องทางทางการเงินสำหรับชาวไทยมุสลิมให้สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงได้มีการจัดตั้งรูปแบบสหกรณ์อิสลามเพื่อดำเนินการให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม ในรูปแบบของสหกรณ์อิสลามขึ้น โดยสำหรับสถาบันการเงินอิสลามที่เกิดขึ้นแห่งแรกของประเทศไทย ได้แก่ สหกรณ์อิสลามปัตตานี จำกัด เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ibank) เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารออมสิน ก็ให้บริการทางการเงินอิสลามผ่านหน้าต่างอิสลาม (Islamic windows) ของธนาคาร

